

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

Integrated Leadership of the School Administrators Affecting Learning Management of
School Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima

เขตรัฐ จันทิลา

บุญช่วย ศิริเกษ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Khatrat Jantila

Boonchuay Sirikase

Mahamakut Buddhist University Sri Lanchang Campus

Email:khatrat@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 1 เมษายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 18 เมษายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 18 เมษายน 2566

Received: April 1, 2023; Revised: April 18, 2023; Accepted: April 18, 2023

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้ยุคโลกาภิวัตน์ ในศตวรรษที่ 21 และยังมีการเกิดสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดไม่ถึงเกิดขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การดังกล่าว ที่จะส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 2) ระดับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 4) ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีความสัมพันธ์ในระดับมาก 4) ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำ, การบริหารงานเชิงคุณภาพ และมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การสร้างแรงบันดาลใจ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การจัดการเรียนรู้

Abstract

Learning management in the globalization in the 21st century and there are still various situations the unexpected happened it is essential that educational institutions must be prepared to deal with such situations. That will affect learning management school administrators are therefore important to learning management.

The purposes of this study were to study the : 1) Lever of integrated leadership of the school administrators under the secondary educational service area office Nakhon Ratchasima, 2) Lever of learning management of the school under the secondary educational service area office Nakhon Ratchasima, 3) Relationships between integrated leadership of the school administrators continue learning management of the school under the secondary educational service area office Nakhon Ratchasima, 4) Integrated leadership of the school administrators that affect learning management of the school under the secondary educational service area office Nakhon Ratchasima. This study is survey research. The samples research were teacher altogether 350 in the secondary educational service area office Nakhon Ratchasima. The research tool was a questionnaire. Statistics used to analyze data by frequency, percentage, average, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient analysis, and stepwise multiple regression analysis.

The results of the research were as follows : 1) Integrated leadership of the school administrators. Overall, is at high level. 2) Learning management of the school. Overall, is at high level. 3) Integrated leadership of the school administrators relationships between learning management of the school under the secondary educational service area office Nakhon Ratchasima. Relationships. between overall is at high level. 4) Integrated leadership of the school administrators that affect learning management of the school under the secondary

educational service area office Nakhon Ratchasima. Level of statistical significance was found at .01 is leadership traits, quality management and level of statistical significance was found at .05 is inspiration, participation management.

Keywords : Integrated leadership, School Administrators, Learning management

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยปัญหาและภัยคุกคามใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์เป็นปรากฏการณ์ที่สลายข้อจำกัดในมิติเวลาและพื้นที่เกิดการเชื่อมโยงถึงกันอย่างไร้พรมแดนให้อยู่ในรูปดิจิทัลและยังมีการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การดังกล่าว ที่จะส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้

กลางทศวรรษ 1970 กระบวนทัศน์ทฤษฎีภาวะผู้นำเริ่มเปลี่ยนสู่กระบวนทัศน์ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ ซึ่งเป็นการรวมกระบวนทัศน์ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ กระบวนทัศน์ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมและกระบวนทัศน์ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์เข้าด้วยกัน กระบวนทัศน์ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ เน้นความมีวิสัยทัศน์และมุ่งการเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ๆ โดยอาศัยทั้งคุณลักษณะ พฤติกรรม และตามสถานการณ์จากภาวะผู้นำเชิงศรัทธาการมีผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงและผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2557 : 36)

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ คือ การที่ผู้บริหารผสมผสานแนวคิด แนวปฏิบัติ เข้าด้วยกันเพื่อให้สอดคล้องสมบูรณ์ สามารถดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และพันธกิจ โดยมีคุณลักษณะที่เป็นมิตร อ่อนน้อม มีความเมตตา ตระหนักถึงความสำคัญของบุคคลอื่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความยุติธรรมปราศจากความขัดแย้ง เพื่อให้ผู้ตามมีความสุขและเพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กร มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ คุณลักษณะภาวะผู้นำ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างแรงบันดาลใจและการบริหารงานเชิงคุณภาพ

ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบบูรณาการของผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล ความสำเร็จในผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างไร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินการต่างๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจและก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ร่วมงานเต็มที่ ทั้งนี้เพราะหากภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคาดหวังของผู้ร่วมงานมากเพียงใด ผลผลิตขององค์กรจะสูงมากเท่านั้น (รสสุคนธ์ หนูงาม, 2559: 3-4)

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการจึงมีความสำคัญมากในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งการปรับตัวให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ มีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์เวลาเจอเหตุการณ์ไม่คาดฝัน รวมทั้งการจัดการศึกษาที่เป็นสิ่งสำคัญในการปรับตัวกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่และการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในปัจจุบันตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีคุณลักษณะ 3 ด้านดังต่อไปนี้ 1) ผู้เรียน เป็นผู้มีศักยภาพ ใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคตและมีสมรรถนะ ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ ด้านต่างๆ มีสุนทรียะ รักและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 5-7)

การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อสรุปผลการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ การเรียนรู้นวัตกรรม ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะชีวิตและสุขภาพร่างกาย

จากการจัดการเรียนรู้ยุคโลกาภิวัตน์ ในศตวรรษที่ 21 และยังมีการเกิดสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดไม่ถึงเกิดขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การดังกล่าว ที่จะส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา เพื่อนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

สมมติฐานในการศึกษา

1. ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
2. ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรในงานวิจัยนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 50 โรงเรียน เป็นครูผู้สอน 3,968 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรกับขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan, 1970 (สมพบ อุทประโคน, 2552: 75) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน ให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามทุกโรงเรียนโรงเรียนละเท่าๆ กัน จากจำนวน 350 คน จำนวน 50 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วยข้อมูล เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สูงสุด ประสบการณ์การปฏิบัติงาน โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนขนาดใด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ คุณลักษณะภาวะผู้นำ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างแรงบันดาลใจและการบริหารงานเชิงคุณภาพ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการในระดับมากที่สุด

- 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เสนอแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item objective congruence : IOC) แบบสอบถามในงานวิจัยฉบับนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 จึงสรุปในแบบสอบถามฉบับนี้มีคุณภาพรายข้ออยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ ทั้งหมด 43 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ การเรียนรู้นวัตกรรม ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะชีวิตและสุขภาพร่างกาย กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เสนอแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item objective congruence : IOC) แบบสอบถามในงานวิจัยฉบับนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 จึงสรุปในแบบสอบถามฉบับนี้มีคุณภาพรายข้ออยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ ทั้งหมด 35 ข้อ

การตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ประกอบด้วย โรงเรียนเกล็ดลิ้นวิทยา เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 15 คน และโรงเรียนบึงพะไล เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15 คน คำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีการของ Cronbach ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้พบว่ามีความเที่ยงรายด้าน อยู่ระหว่าง 0.956 ถึง 0.960 ความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.968

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน โดยเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และส่งแบบสอบถามกลับมาทางไปรษณีย์และส่วนหนึ่งเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ในการตอบลงรหัสแบบสอบถาม แล้วดำเนินการไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (วคิน ชูชาติ, 2559: 126) แล้วแปลความหมาย

4.50 - 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการอยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (วคิน ชูชาติ, 2559 : 126) แล้วแปลความหมาย

4.50 - 5.00 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง มีการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) คุณสมบัติของค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 ถ้าหากค่า r มีค่ามากกว่า 0 แล้วจะเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ถ้าหากมีค่าน้อยกว่า 0 แล้วจะเป็นความสัมพันธ์ทางลบ ตัวแปรจะสัมพันธ์กันมาก ปานกลางหรือต่ำ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (จรินทร์ อุตสาหะ, 2564 : 87) แล้วแปลความหมาย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.91 - 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับมากที่สุด

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างพบว่ามีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 58.6 จำแนกตามอายุ มีอายุอยู่ในช่วงที่มากที่สุด มีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีระดับการศึกษาที่มากที่สุด ปริญญาตรี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน มีประสบการณ์การปฏิบัติงานอยู่ในช่วงที่มากที่สุด มีประสบการณ์การปฏิบัติงานอยู่ในช่วงไม่เกิน 10 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ขนาดสถานศึกษาที่มากที่สุด สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 38

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. คุณลักษณะภาวะผู้นำ	3.755	0.723	มาก	3
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.759	0.712	มาก	1
3. การสร้างแรงบันดาลใจ	3.730	0.725	มาก	4
4. การบริหารงานเชิงคุณภาพ	3.756	0.713	มาก	2
รวม	3.750	0.686	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก

ที่สุด คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม รองลงมา คือ การบริหารงานเชิงคุณภาพและคุณลักษณะภาวะผู้นำ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสร้างแรงบันดาลใจ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวม

การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การเรียนรู้นวัตกรรม	3.757	0.765	มาก	2
2. ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.744	0.744	มาก	4
3. ทักษะชีวิต	3.749	0.721	มาก	3
4. สุขภาพร่างกาย	3.793	0.725	มาก	1
รวม	3.761	0.689	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สุขภาพร่างกาย รองลงมา คือ การเรียนรู้นวัตกรรมและทักษะชีวิต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

Correlations										
	X1	X2	X3	X4	X	Y1	Y2	Y3	Y4	Y
X1	1									
X2	.881**	1								
X3	.885**	.889**	1							
X4	.873**	.884**	.895**	1						
X	.952**	.955**	.960**	.955**	1					
Y1	.806**	.780**	.790**	.784**	.827**	1				
Y2	.749**	.745**	.750**	.757**	.785**	.818**	1			

Correlations										
	X1	X2	X3	X4	X	Y1	Y2	Y3	Y4	Y
Y3	.705**	.689**	.698**	.698**	.730**	.787**	.810**	1		
Y4	.767**	.754**	.759**	.756**	.794**	.849**	.846**	.841**	1	
Y	.813**	.796**	.804**	.804**	.842**	.928**	.932**	.921**	.948**	1
**p<.01										

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวก ($R_{XY} = 0.842$) ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ภายในตัวแปรภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การสร้างแรงบันดาลใจกับการบริหารงานเชิงคุณภาพ ($R_{X3X4} = .895$) คู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำกับการบริหารงานเชิงคุณภาพ ($R_{X1X4} = .873$)

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ภายในตัวแปรการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การเรียนรู้นวัตกรรมกับสุขภาพร่างกาย ($R_{Y1Y4} = .849$) คู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ($R_{Y1Y3} = .787$)

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย คือ ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ผลวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้	b	SE _b	β	t	Sig
(Constant)	0.594	0.111		5.343**	0.000
คุณลักษณะภาวะผู้นำ (X1)	0.298	0.068	0.313	4.364**	0.000

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้	b	SE _b	β	t	Sig
การบริหารงานเชิงคุณภาพ (X4)	0.219	0.072	0.227	3.050**	0.002
การสร้างแรงบันดาลใจ (X3)	0.180	0.074	0.190	2.438*	0.015
การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X2)	0.147	0.072	0.125	2.050*	0.041
a=0.594	SEest=0.373	**p<.01	*p<.05		

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทุกคู่มีความสัมพันธ์กัน มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 2 ด้าน คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำ, การบริหารงานเชิงคุณภาพ และมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 2 ด้าน คือ การสร้างแรงบันดาลใจ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย คือ ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

อภิปรายผล

การวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา และภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่ามาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาอาจเป็นเพราะ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาผสมผสานแนวคิด แนวปฏิบัติเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องสมบูรณ์ให้สามารถดำเนินการได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และพันธกิจตามเป้าหมายของสถานศึกษานั้น เพราะสภาวะการณ์ของการเปลี่ยนแปลงโลกในยุคโลกาภิวัตน์พร้อมทั้งหัวใจสำคัญของการศึกษาในอนาคตในโลกศตวรรษที่ 21 และยังมีการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ เพื่อบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นารีน้อยจินดา (2559 : 76) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ ได้แก่ ด้านการทำให้เป็นผู้นำตนเอง ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงานและด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงบูรณาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก รสสุคนธ์ หนูงาม (2559: 99) ได้ศึกษา

เรื่อง ภาวะผู้นำแบบบูรณาการของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ได้มีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำแบบบูรณาการของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดขององค์กรวิลสัน เลิร์นนิ่ง (Wilson learning organization) คือ ด้านบทบาทเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นผู้ปฏิบัติ ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านการเป็นผู้สร้างประโยชน์ ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำแบบบูรณาการของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อนุสรฯ พิพิทธภัณฑ์ (2563: 135) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ประกอบด้วย ทักษะการบูรณาการด้านการพัฒนาหลักสูตร ทักษะการบูรณาการด้านการจัดการเรียนรู้ ทักษะการบูรณาการด้านการใช้เทคโนโลยี ทักษะการบูรณาการด้านการสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมและทักษะการบูรณาการด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สุจิตตรา กาญจนสินธุ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการภาวะผู้นำทางการศึกษา สรุปได้ว่า การบูรณาการภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารในการที่จะบริหารองค์การต่างๆ เพราะผู้นำต้องอาศัยภาวะผู้นำเป็นปัจจัยขับเคลื่อนในการพัฒนาองค์การนั้นๆ และในขณะเดียวกันผู้นำควรเป็นผู้ที่มีหลักธรรมในการบริหาร ชุมชนหรือองค์การให้มีความสุข ไม่ให้เกิดความขัดแย้งและเป็นผู้ที่สามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ คุณลักษณะของบุคคลที่มีภาวะผู้นำจะต้องมี คือ คุณลักษณะภายนอก คุณลักษณะภายใน และมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น มีความสามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตาม เคารพเชื่อฟังและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานมีรูปแบบ โดยใช้วิธีการบริหารที่สอดคล้องกับ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถือว่าหลักธรรมที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบเป็นหลัก ปฏิบัติที่สามารถนำมาใช้พัฒนาภาวะผู้นำได้เป็นอย่างดีผู้นำควรเป็นผู้รู้จักและควรประยุกต์ใช้หลักธรรมต่างๆ รวมทั้งควรมีความอดทนอดกลั้นมีจิตใจหนักแน่นมั่นคง เป็นผู้นำที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ความซื่อสัตย์ มีความละเอียดใจตนเอง โดยไม่ทำความชั่วและเกรงกลัวผลของความชั่ว ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ปวงชนหรือหมู่คณะ เป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จึงมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการบริหารงานสถานศึกษา เพื่อประสิทธิภาพและเพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา จึงมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาอาจเป็นเพราะ ในสภาวะการณ์ของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเชื่อมโยงกันแทบทุกประเทศทั่วโลกด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและรวดเร็วทั้งในด้านการติดต่อสื่อสารและการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งหัวใจสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และยังมีการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสและปัญหาฝุ่นที่ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายของนักเรียนซึ่งเป็น

สิ่งที่สำคัญที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาควรมีการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งการเรียนรู้วัฒนธรรม การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อที่จะดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและส่งเสริมสุขภาพร่างกายของนักเรียนให้มีสุขภาพร่างกายที่ดีและแข็งแรง สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพะที่ดีและมีสุนทรียภาพ ตัวบ่งชี้ 1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกาย สม่าเสมอ 1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรค ภัย อุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น 1.6 สร้างผลงานจากเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการ ตามจินตนาการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561: 4-5) เรื่อง มาตรฐานการศึกษาของชาติ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทยจะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลกนั้นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำดังต่อไปนี้ 1) ผู้เรียน เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคตและมีสมรรถนะ ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ ด้านต่างๆ มีสุนทรียะ รักซ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ สำนักบริการงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2561: 12-15) เรื่อง แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะเพื่อดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โลกยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผัน รุนแรง และคาดไม่ถึงต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นคนในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว การสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม จะใช้กระบวนการ Project-Based Learning: PBL โดยเริ่มจากการนำบริบท สภาพแวดล้อมเป็นตัวการสร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียนตั้งคำถามอยากรู้อยากเห็นตามประสบการณ์พื้นฐานความรู้ที่สั่งสมมาและตั้งสมมติฐานคำตอบตามพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของตนเองที่ไม่มีคำตอบถูกหรือผิด นำไปสู่การแลกเปลี่ยนประเด็นความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน เพื่อสรุปหาสมมติฐานคำตอบที่มีความน่าจะเป็นไปได้มากที่สุด โดยมีการพิสูจน์ยืนยัน

สมมติฐานคำตอบจากการไปสืบค้น รวบรวมความรู้จากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้มาสนับสนุนหรือโต้แย้งได้เป็นคำตอบที่เรียกว่าองค์ความรู้เรียกว่า การเรียนแก่นวิชา ซึ่งไม่ใช่เป็นการจดจำแบบผิวเผินแต่การรู้แก่นวิชาหรือทฤษฎีความรู้จะสามารถเอาไปเชื่อมโยงกับวิชาอื่นๆ เกิดแรงบันดาลใจอยากพัฒนางาน สร้างผลงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เรียกว่าความคิดเชิงสร้างสรรค์ นำทฤษฎีความรู้มาสร้างกระบวนการและวิธีการผลิตสร้างผลงานใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและสังคมที่เรียกว่าพัฒนานวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี คือ การรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้วตอบสนอง รับสิ่งที่รับรู้มาเป็นกระบวนการทัศนใหม่ทันที ที่แสดงถึงการขาดทักษะการคิดแบบขาคิวการณญาณ ผลที่เกิดขึ้นก็จะตกอยู่ภายใต้การชวนเชื่อและไม่สามารถกำหนดตนเองได้การสร้างทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการเท่าทันไม่ตกอยู่ภายใต้การถูกชักจูง ชวนเชื่อ วศิน ชูชาติ (2559: 142) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี ตามทักษะการเรียนรู้ 4Cs ประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสร้างสรค์นวัตกรรม ทักษะการร่วมมือทำงานเป็นทีมและทักษะการสื่อสารสารสนเทศ พบว่าภาพรวมระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่มีความสำคัญมาเป็นอันดับแรก คือ สุขภาพร่างกายของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ซึ่งเป็นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2561 และสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา มีความสัมพันธ์ในระดับมากและความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวก (0.842) เมื่อพิจารณาอาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องผสมผสานแนวคิด แนวปฏิบัติเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องสมบูรณ์ให้สามารถดำเนินการได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และพันธกิจตามเป้าหมายของสถานศึกษานั้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา สอดคล้องกับ รสสุคนธ์ หนูงาม (2559 : 117) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำแบบบูรณาการของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ภาวะผู้นำแบบบูรณาการของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายตามกัน (.746) ซึ่งถือว่ามีค่าความสัมพันธ์ในระดับสูง วศิน ชูชาติ (2559 : 155) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านการสร้างเครือข่าย

ชุมชนแห่งการเรียนรู้และปัจจัยด้านความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (.588, .637, .604, .589 และ .650) ตามลำดับ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาความสัมพันธ์ต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา หากจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นส่วนในการยกระดับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้ดีขึ้นได้

4. ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวม ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างแรงบันดาลใจ และการบริหารงานเชิงคุณภาพ ร่วมกันส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ร้อยละ 59.4 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย เมื่อพิจารณาอาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ วศิน ชูชาติ (2559 : 161) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง ปัจจัยด้านการสนับสนุน จากผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านการสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้และปัจจัยด้านความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ร้อยละ 55.1 อนุสรฯ พิพิธภณท์ (2563 : 135) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการพัฒนา เนื้อหาของรูปแบบและการวัดและประเมินผลรูปแบบ โดยมีกระบวนการพัฒนาแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การฝึกปฏิบัติจริงและการกำกับ ติดตามและประเมินผล ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู พบว่า ผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.56 และสูงกว่าก่อนการทดลอง ($X = 2.91$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 56.70 และผลการประเมินพัฒนาการของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ระยะติดตาม มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($X = 4.66$) สูงกว่าหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า ครูที่เข้าร่วมการทดลองมีพัฒนาการของการมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูสูงขึ้นกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้า 2.19 ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับเรื่องการภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุ การแก้ไขปัญหาและปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกอบรมและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการโดยให้เหมาะสมกับสถานศึกษา

1.3 ในกระบวนการบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการมีสิ่งจำเป็นที่ควรพิจารณา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

1.4 นำไปปรับใช้ควรศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุ การแก้ไขปัญหาและปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.5 ในการเริ่มต้นพัฒนาหน่วยการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ควรเริ่มต้นจากหน่วยการเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมสุขภาพร่างกายของนักเรียนก่อน แล้วตามด้วยหน่วยการเรียนรู้วัฒนธรรมและหน่วยการเรียนรู้ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อที่จะได้เรียนรู้ในการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันในหน่วยการเรียนรู้สุดท้ายคือหน่วยการเรียนรู้ทักษะชีวิต

1.6 สถานศึกษาควรนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนางานด้านต่างๆ ของโรงเรียน เช่น งานวิจัยจากนักวิชาการ การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

1.7 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติไปขยายผลต่อในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับเรื่องการภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุ การแก้ไขปัญหาและปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำมาพัฒนาใช้ในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาระดับต่างๆ หรือขนาดต่างๆ เช่น ระดับชั้นต่างๆ โรงเรียนขนาดต่างๆ โรงเรียนประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.4 ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน โดยการใช้การวิจัยวิธีอื่นๆ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- สมพบ อุกระโคน. (2552). เอกสารประกอบการบรรยาย วิทยาการวิจัย. เลย : มมร.วิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและนันทศาสตร์ร่วมสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- รสสุคนธ์ หนุงาม. (2559). ภาวะผู้นำแบบบูรณาการของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วสิน ชูชาติ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นารี น้อยจินดา. (2559). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. 10(2), 69-80.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561. กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2561). แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- อนุสรฯ พิพิทภักดิ์. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จรินทร์ อุตสาหะ. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุจิตตรา กาญจนสินธุ์. (2564). การบูรณาการภาวะผู้นำทางการศึกษา. วารสารภาวนาสารปริทัศน์. 1(1), 37-50.